

INNHold

Forord	13
Innledning	
Beslutningslandskapet i barnevernet	15
<i>Øivin Christiansen og Bente Heggem Kojan</i>	
Oppbyggingen av boka	16
Kapittel 1	
Å fatte beslutninger i barnevernet	19
<i>Bente Heggem Kojan og Øivin Christiansen</i>	
Kompleksiteter ved barnevernets beslutningstaking	21
Vitenskapelig kompleksitet	21
Normativ kompleksitet	24
Menneskelig kompleksitet	27
Systemkompleksitet	30
Barnevernsarbeideren som bakkebyråkrat	32
En modell for å forstå barnevernets arbeid med beslutninger	35
Refleksjonsspørsmål	37
Kapittel 2	
Kvalitet og legitimitet i barnevernets beslutninger	38
<i>Oda Krogh Læret og Marit Skivenes</i>	
Introduksjon	38
Barnets beste og barnevern	40
Deliberativ teori – en teori om begrunnelser	42
Har berørte parter blitt inkludert?	44

Innhenting av relevant informasjon, kunnskap og evidens	47
Tid til deliberasjon og refleksjon	49
Har det vært mulighet for åpenhet og innsyn i prosessen?	51
Avsluttende bemerkninger	53
Refleksjonsspørsmål	54
Kapittel 3	
Kunnskapens makt i beslutninger	56
<i>Nicole Hennes</i>	
Innledning	56
Teori og barnevernet	57
Valg og analysemetode av en sak	59
En mor og hennes datter	61
Teorier som begrensede forståelser	67
For en etisk bruk av teorier	71
Avsluttende refleksjoner og spørsmål	71
Kapittel 4	
Beslutninger i meldingsarbeidet	73
<i>Bente Heggem Kojan, Edgar Marthinsen og Øivin Christiansen</i>	
Å melde bekymring om et barn til barnevernet	73
Beslutningsprosessen i arbeidet med meldinger	75
«Førmeldingsfasen»	77
Utviklingen av meldinger til barnevernet	78
Beslutningsvalget i meldingsarbeidet: Henlegge eller undersøke?	80
Samarbeidsmodus	82
Risikomodus	82
Beredskapsmodus	82
Hvorfor meldes det stadig mer til barnevernet?	83
Barnevern som sosial investering	83
Mindre støtte fra familie og nettverk	84
Økt migrasjon	85
Media	85
Økte ressurser til barnevernet	85
Meldes det for mye til barnevernet?	86

Å utvikle arbeidet med meldinger	86
Refleksjonsspørsmål	89
Kapittel 5	
Beslutninger i undersøkelsesarbeidet	90
<i>Inger Kristin Heggdalsvik, Per Arne Rød og Øivin Christiansen</i>	
Andrej og hans familie	91
Undersøkelsens ulike utfall	91
Oppstart av undersøkelsen	93
Ulike tilnærminger i undersøkelsesarbeidet	97
Kunnskap om bruk av ulike typer tilnærminger i undersøkelsen	99
Begrensninger og muligheter med ulike kartleggingsverktøy	102
Manglende sammenheng mellom undersøkelse og beslutning	102
Utfordringer i undersøkelsesarbeidet	103
Transnasjonale utfordringer	103
Utfordringer i skjæringspunktet mellom barneloven og barnevernsloven	104
Utfordringer når vold er tema	105
Utfordringer når foreldre har kognitive vansker	106
Er det mulig å si noe om hva som er gode tilnærminger i undersøkelsesarbeidet?	107
Refleksjonsspørsmål	109
Kapittel 6	
Beslutninger om hjelpetiltak i hjemmet	110
<i>Øivin Christiansen og Bente Heggem Kojan</i>	
Hjelpetiltak i ulike beslutningskontekster	111
Når skal det settes inn hjelpetiltak?	112
Hvilke hjelpetiltak?	116
Tendenser i hjelpetiltaksbruken	120
Svarer hjelpetiltakene til behovene?	120
Samarbeid og forhandlinger om hjelpetiltak	122
Oppfølging og evaluering av hjelpetiltak	122
Planen for tiltak som grunnlag for evaluering og beslutninger	124
Avveininger og beslutninger i tiltaksforløpet	125
Beslutninger om å pålegge hjelpetiltak	127

Bidrag til bedre beslutninger om hjelpetiltak	128
Langsiktighet	128
Prioritering og «timing»	129
Tilgjengelighet og fleksibilitet	129
Tett oppfølging og evaluering med utgangspunkt i konkrete mål ...	130
Medvirkning i alle faser	131
Refleksjonsspørsmål	131

Kapittel 7

Beslutninger om å flytte barnet ut av hjemmet	132
<i>Øivin Christiansen, Oddmar Iversen og Bente Heggem Kojan</i>	
Planlagte og ikke-planlagte flyttinger	132
Beslutningsgrunnlaget ved omsorgsovertakelser	134
Ulike typer slutninger	135
Nærmere om vurderingstemaene	137
En utviklingsøkonomisk modell	138
Barnet	139
Foreldre	140
Omsorgsutøvelse og relasjonen mellom foreldre og barn	141
Familiens sosioøkonomiske situasjon	142
Hvorfor er ikke hjelpetiltak i hjemmet tilstrekkelig?	143
Beslutningsprosessen når flytting er aktuelt	144
Faktorer som virker inn på beslutning om å flytte barnet	144
Betydningen av samhandlingen mellom barnevernet og foreldrene	145
Rettfærdiggjørende argumentasjon	148
Ikke-planlagte flyttinger	148
Beslutningsgrunnlaget for ikke-planlagte flyttinger	149
Beslutningsprosessen ved ikke-planlagte flyttinger	150
Er terskelen for å flytte barn lavere i Norge enn i andre land?	152
Skritt på veien mot bedre beslutningspraksis	154
Refleksjonsspørsmål	156

Kapittel 8

Beslutninger om ettervern 157

Inger Oterholm

Innledning	157
Juridiske betingelser for beslutninger om ettervern	158
Målgruppe	159
Ungdom i overgangen til en voksentilværelse	161
Utfordringer knyttet til helse, utdanning, arbeidsliv og økonomi ...	162
Etterverntiltak	163
Beslutninger om ettervern	163
Betydningen av interne kommunale retningslinjer	163
Å bli enige med ungdommen – utfordringer knyttet til samtykke ...	165
Ungdommens behov	167
Mål for arbeidet i overgangen	169
Prioriteringer i barnevernet	171
Forhold som bør vektlegges i vurdering av ettervern	172
Refleksjonsspørsmål	173

Kapittel 9

Barnets deltakelse i beslutningene 174

Astrid Strandbu og Svein Arild Vis

Morten, Stine, Mia og Arne	174
Juridiske rammer for barns deltakelse	176
Fortolkninger av barnets rett til deltakelse	179
Hva vet vi om barns deltakelse i barnevernet?	182
Barns forventninger når de skal delta i beslutningsprosesser	184
Barns deltakelse i beslutninger om alvorlige spørsmål	186
Resultater – barns forventninger til deltakelse	186
Diskusjon og praktiske implikasjoner	188
Barnets deltakelse ved akutt plassering på institusjon	189
Barns deltakelse – informasjon og forståelse	190
Barns deltakelse på møter i barnevernet	192
Refleksjonsspørsmål	193
Avslutning	193

Kapittel 10**Familieråd som beslutningsmodell i barnevernet** 196*Karen J. Skaale Havnen*

Framveksten av familieråd i ein samfunnsmessig kontekst 196

Kva er familieråd? 198

Kunnskapsstatus om familieråd 200

Deltakarane sine erfaringar med familieråd 201

Familierådets oppdrag og handlingsplanar 202

Barnets deltaking 203

Effektar av familieråd 203

Korleis ivaretek familieråd beslutningsprinsippa om
«barnets beste»? 204

Brukarmedverknad og makt i beslutningsarbeidet 206

Utfordringar og dilemma i familierådsprosessen 208

Beslutning om bruk av familieråd 208

Beslutning om oppdraget 209

Godkjenning av handlingsplanen 209

Oppfølging av handlingsplanen 211

Avsluttande refleksjonar: Kva kan familieråd tilføra barnevernets
beslutningsarbeid? 211Kva skal til for å fremja bruken av familieråd i barnevernets
beslutningsarbeid? 213

Refleksjonsspørsmål 214

Kapittel 11**Barnevernets beslutningsprosess: samarbeid og samordning** 215*Halvor Fauske, Willy Lichtwarck, Camilla Bennin og Bjørn Arne Buer*

Hvorfor er samarbeid og samordning viktig? 215

Samordning av og samarbeid mellom helse- og sosialtjenester 217

Barnemishandling og omsorgssvikt: behov for et styrket barnevern 220

Et tydeligere barnevern, samordning og samarbeid med
andre tjenester 221

Barnevernloven 1992: selvstendig tjeneste med plikt til samarbeid 222

Utvidet kommunalt ansvar for samordning og samarbeid 223

Hva skjer av samarbeid i kommunene? Barnevernsreform og
oppvekstreform 225

Komplekst samarbeid om komplekse problemer	227
Barnevernets «wicked problems»	230
Implikasjoner for praksis	234
Refleksjonsspørsmål	235

Kapittel 12

Ledelse og beslutningspraksis	236
--	-----

Torill Moe og Kjell Aage Gotvassli

Ledelse av beslutninger – det formelle grunnlaget	236
Ledelse av beslutningsprosesser – noen rammer	237
Organisatoriske og kulturelle forhold	238
Personlige egenskaper	239
Trekke ved situasjonen	240
Ledelse av beslutninger – fire ulike perspektiver	241
Det strukturelle perspektivet	242
Det relasjonelle perspektivet	243
Det politiske perspektivet	244
Det symbolske perspektivet	245
Ikke én løsning	246
Ledelse av beslutninger i barnevernet i akuttsaker	246
Aktuell situasjon	247
Planlegging	248
Gjennomføring	250
Evaluerings	252
Forbedring av beslutningsprosessene	253
En robust lederkultur	254
Redusering av usikkerhet	254
Konflikthåndtering	255
Gode skjønsmessige vurderinger	255
Refleksjonsspørsmål	256

Kapittel 13

Best mulige beslutninger til best mulig hjelp	257
--	-----

Elisabeth Backe-Hansen, Øivin Christiansen og Bente Heggem Kojan

Beslutninger som fører til best mulig resultat for barn og familier?	258
Et kunnskapsbasert barnevern i den praktiske virkeligheten	259

Flere hensyn må veies mot hverandre	260
Ulike saker, ulik kompleksitet, ulike prosesser i en serie med beslutninger	261
Ulike føringer for barnevernets beslutninger	263
Politiske og juridiske føringer	263
Faglige føringer	264
Samfunnets ansvar og familiens rett	267
Behov for profesjonell bevissthet og refleksivitet i beslutningsprosessen	268
Hva er et godt resultat i enkeltsaker?	268
Beslutninger krever forhandlinger	269
Likeverdige beslutninger	270
Behovet for å håndtere det at feil alltid vil begås	272
Referanser	275
Offentlige dokumenter	303
Om forfatterne	306
Stikkord	308